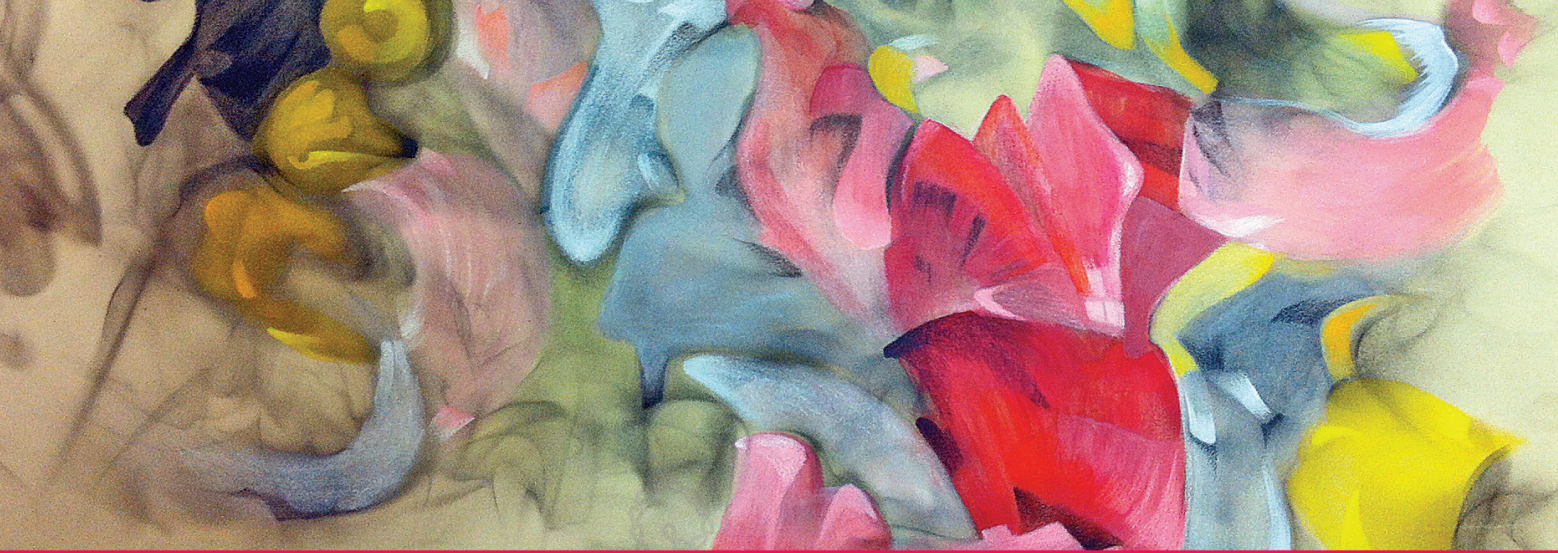
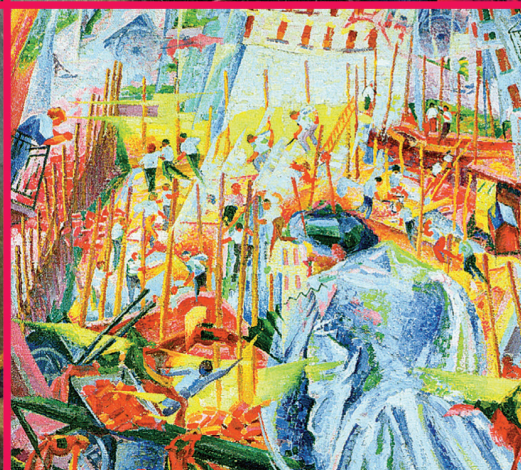

ENCYKLOPEDIA MŁODEGO *artysty*

ENCYKLOPEDIA
MŁODEGO
artysty

ENCYKLOPEDIA MŁODEGO *artysty*

Copyright © SBM Sp. z o.o., Warszawa 2015

© Copyright for the illustrations by SBM Sp. z o.o., Warszawa 2015

Tekst: Joanna Babiarz

Opracowanie graficzne, skład, przygotowanie

do druku i projekt okładki: **TYPO 2** Jolanta Ugorowska

Ilustracja na okładce i stronie tytułowej: Maciej Maćkowiak

Redakcja: Elżbieta Wójcik

Korekta: Katarzyna Juszyńska

Wydanie I

Wydrukowano w Polsce

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.
ul. Sułkowskiego 2/2
01-602 Warszawa

 www.WYDAWNICTWO-SBM.pl

SPIS TREŚCI

RYSUNEK, GRAFIKA, FOTOGRAFIA

RYSUNEK.....	8
SZKIC, PROJEKT.....	10
PERSPEKTYWA.....	12
KOMPOZYCJA.....	14
W PRACOWNI GRAFICZNEJ.....	16
DRZEWORYT, LINORYT.....	18
SUCHA IGŁA (SUCHORYT), MIEDZIORYT.....	20
LITOGRAFIA.....	22
AKWAFORTA (KWASORYT) I AKWATINTA.....	24
PLAKAT.....	26
KOMIKS.....	28
FOTOGRAFIA.....	30
FROTAŻ.....	32
KALKOGRAFIA.....	34

MALARSTWO

W PRACOWNI MALARSKIEJ.....	36
BARWA I KOLOR.....	38
JAK SAMEMU ZROBIĆ FARBY.....	40
FARBY: AKWARELA, GWASZ, TEMPERA, OLEJ, AKRYL.....	42
ŚWIATŁOCIENIE (CHIAROSCURO).....	44
MALARSTWO SZTALUGOWE I TABLICOWE, IKONA.....	46

MALARSTWO MONUMENTALNE (ŚCIENNE).....	48
WITRAŻ.....	50
ILUMINATORSTWO ŚREDNIOWIECZNE	52
MOZAIKA.....	54
MALARSTWO NA SZKLE	56
MARTWA NATURA	58
MALARSTWO RODZAJOWE.....	60
MALARSTWO HISTORYCZNE.....	62
PORTRET, AUTOPORTRET, AKT	64
PEJZAŻ, WEDUTA, MARINA	66
NOKTURN, TENEBRYZM	68
REALIZM, NATURALIZM, WERYZM	70
IMPRESJONIZM	72
FOWIZM.....	74
EKSPRESJONIZM	76
KUBIZM.....	78
SURREALIZM (NADREALIZM)	80
ABSTRAKCJA GEOMETRYCZNA I ORGANICZNA.....	82
FUTURYZM	84
EKSPRESJONIZM ABSTRAKCYJNY	86
OP-ART	88
POP-ART (SZTUKA POPULARNA).....	90
STREET ART (SZTUKA ULICZNA, SZTUKA MIEJSKA)	92

RZEŹBA

W PRACOWNI RZEŹBIARSKIEJ.....	94
MATERIAŁ: GIPS, GLINA, KAMIEŃ, METAL, DREWNO.....	96
PLASTELINA, MODELINA, MASA SOLNA, PAPIER MÂCHÉ	98
RZEŹBA PEŁNA, RELIEF	100
RZEŹBA NOWOCZESNA: READY MADE, MOBILE, INSTALACJA	102
CERAMIKA	104

INNE TECHNIKI

TKANINA: KORONKA, ARRAS, ABAKAN, HAFCIARSTWO, FILC	106
BATIK	108
ORIGAMI, KIRIGAMI	110
WYCINANKA	112
SCRAPBOOKING	114
DEKUPAŻ	116
KOLAŻ, DEKOLAŻ, ASAMBLAŻ	118
DEKALKOMANIA, FUMAGE	120
SZTUKA CIAŁA (BODY ART)	122
AMBALAŻ, SZTUKA ZIEMI (LAND ART), SZTUKA KONCEPTUALNA (KONCEPTUALIZM) ...	124
INDEKS	126

Nie każdy obraz musi być kolorowy, namalowany pędzlem i farbami. Można go także stworzyć za pomocą innych materiałów. Do tego celu służą ołówek, kredka, węgiel, flamaster, tusz. Powstały w ten sposób obraz jest narysowany, a nie namalowany, i nazywa się rysunkiem.

Ludzie rysowali od bardzo dawna, posługując się kawałkami spalonego drewna (węgla drzewnego) oraz różnymi rodzajami kolorowych gliniek. Tę twórczość, która dostrwała do czasów współczesnych, możemy podziwiać, oglądając naskalne rysunki pochodzące sprzed kilkunastu tysięcy lat. Te najpiękniejsze znajdują się w jaskiniach Lascaux na terenie Francji i w hiszpańskiej Altamirze.

ALBRECHT DÜRER, *Śmierć Orfeusza*, 1494 r.,
Kunsthalle, Hamburg, Niemcy

LEONARDO DA VINCI, *Isabella d'Este*, 1500 r.,
Luwr, Paryż, Francja

Ponieważ w tej technice nie używa się barw, jak ma to miejsce w przypadku farb, artysta posługuje się światłocieniem i kreskami o różnej grubości. Ma to na celu jak najlepsze oddanie przestrzeni i głębi. W zależności od tego, jaką metodą rysowania posłuży się artysta, rysunek dzieli się na kilka rodzajów. Może być **LINEARNY**, czyli taki, w którym używa się wyłącznie linii. Gdy przeważają ciemne i jasne plamy, taki

rysunek nazywa się **ŚWIATŁOCIENIOWYM**. Gdy jasność kresek lub plam posiada różną intensywność, wówczas mamy do czynienia z rysunkiem **WALOROWYM**. Jeśli obrazek został narysowany np. białą kredą, czarnym węgłem i brązową sepią, nazywamy go **MALARSKIM**, bo powstał z połączenia trzech barw.

Na ogół rysuje się na papierze lub kartonie, ale można też wykorzystać inne materiały: płótno, skórę, płytki chodnika albo kamienie. W dawnych czasach najczęściej używano drewnianych tabliczek i pergaminu, czyli odpowiednio przygotowanej skóry owczej, cielęcej lub oślej. Na pergaminie rysowano od czasów starożytnych aż po XIV wiek, gdy do powszechnego użycia wszedł papier. Aż do średniowiecza rysunek traktowano wyłącznie jako projekt lub szkic. Dopiero w epoce renesansu stał się odrębnym dziełem sztuki. Rysunek może też być szkicem, który poprzedza namalowanie obrazu.

JEAN AUGUSTE DOMINIQUE INGRES,
Lady Harriet Mary i Catherine Caroline Montagu, 1815 r.

Rysunek naskalny z epoki paleolitu, Lascaux, Francja

Zrób to sam:

Weź kartkę papieru i kredkami lub węgłem narysuj widok z okna twojego pokoju. W przypadku użycia węgla rysunek utrwalisz, spryskując go lakierem do włosów. Rysunek możesz także zrobić, używając farby z pasty do zębów.

SZKIC, PROJEKT

Zanim powstanie obraz lub rzeźba, artysta musi najpierw zrobić jego szkic, czyli przenieść pomysł na papier lub inny materiał. Szkic to wstępny rysunek, który ma pokazać w sposób bardzo ogólny rzecz lub osobę, która będzie namalowana lub wyrzeźbiona.

Szkic: REMBRANDT HARMENSZOOM VAN RIJN, *Nauka chodzenia*, ok. 1635–1637, British Museum, Londyn, Wielka Brytania

Studium postaci: ABRAHAM BLOEMAERT, *Studium trębacza, jego dłoni i rąk*, ok. 1626 r., Rijksmuseum, Amsterdam, Holandia

SZKIC nie jest dokładny i w trakcie dalszej pracy może ulec zmianie. Ma za zadanie przedstawić zarys przedmiotu lub postaci, ich proporcji, rozmieszczenia na płótnie lub w przestrzeni. Szkic do obrazu wykonuje się przy użyciu ołówka, tuszu lub innego jednokolorowego materiału, a szkic do rzeźby – w glinie, plastelinie lub wosku.

Bardziej szczegółowo narysowana postać lub jej fragment, pokazany w różnych pozycjach i układach, nazywa się **STUDIUM**. Czasem artysta może stworzyć serię szybko narysowanych szkiców z pamięci lub z natury, przedstawiających zwierzęta,

Zrób to sam:

Zaprojektuj dom albo mieszkanie, w jakim chciałbyś zamieszkać. W tym zadaniu posłuż się przyrządami geometrycznymi (linijką, cyrklem itp.). Zrób także szkic obrazu, który potem namalujesz farbami. Może to być dowolna postać lub rzecz.

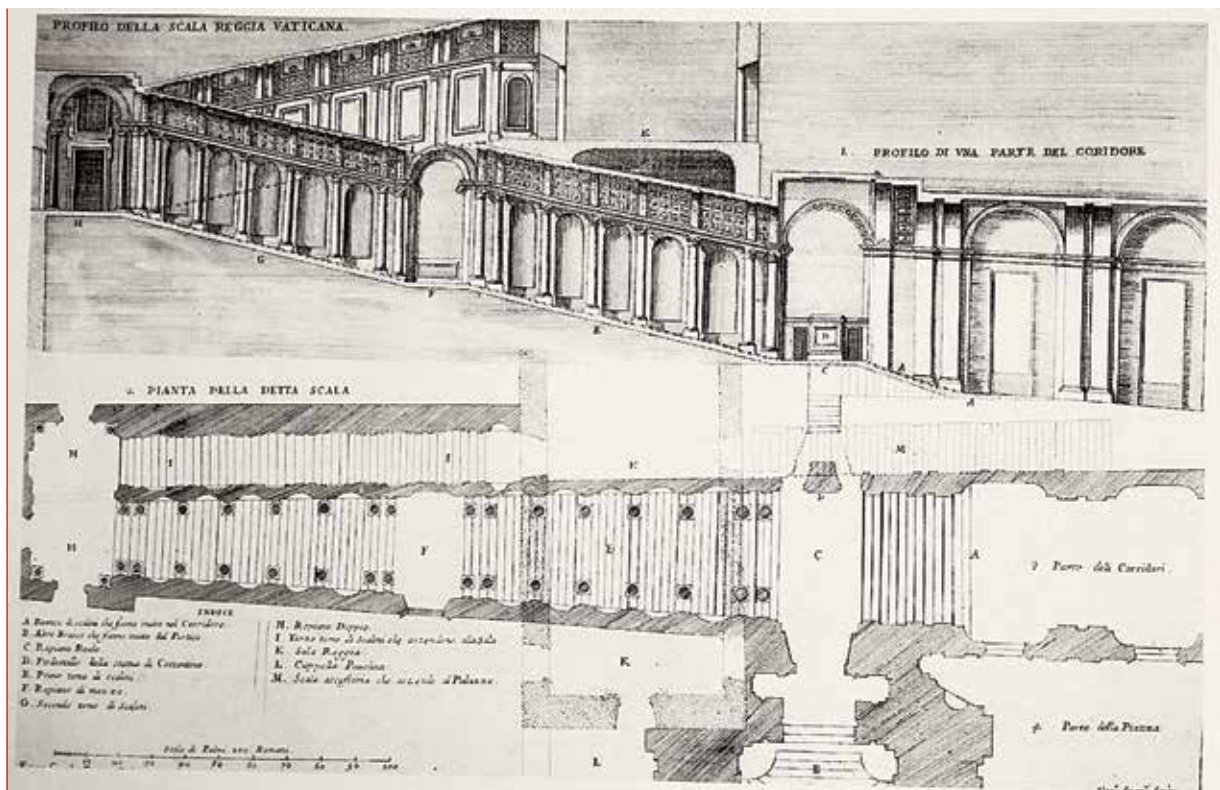
fragmenty krajobrazu lub postaci, których jednak nie wykorzysta do namalowania obrazu. Jest to już skończony, gotowy obrazek i taki typ szkicu nazywa się **CROQUIS**.

Podobny cel ma **PROJEKT**, który wykorzystuje się m.in. w architekturze. Gdy architekt ma pomysł na zbudowanie domu, mieszkania albo innego obiektu, najpierw wykonuje jego projekt. W tym celu, rysując na papierze most, schody, mieszkanie lub budynek, musi umiejscowić je w przestrzeni, w otoczeniu innej zabudowy. Powinien też pokazać na rysunku wymiary i rozkład pomieszczeń, grubość ścian, materiały, z jakich zostanie zbudowany dom itd. W XVII i XVIII wieku całościowy projekt

budowli nazywał się **ABRYSEM**, dopiero później zaczęto używać bardziej szczegółowych nazw na poszczególne elementy architektoniczne.

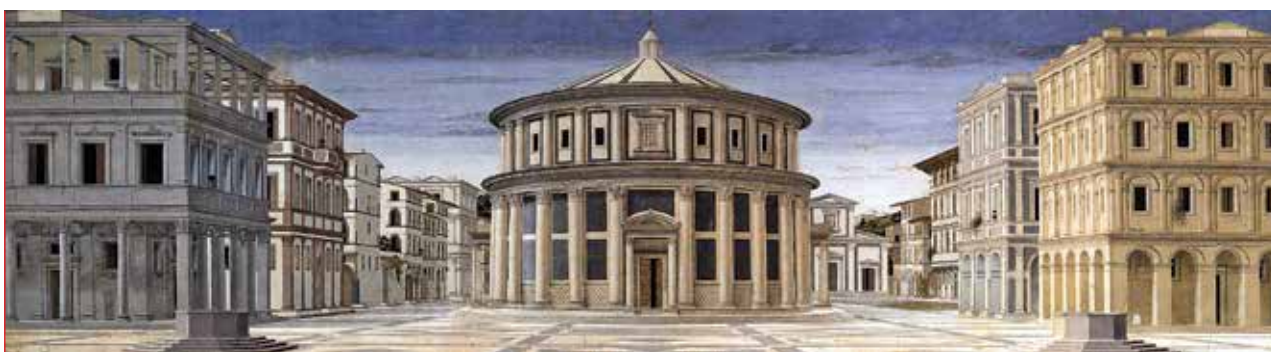
Czy wiesz, że...

Projektem posługują się także inżynierowie i wynalazcy. Jednym z najstojniejszych artystów zajmujących się projektowaniem nowatorskich urządzeń i przedmiotów był Leonardo da Vinci, włoski malarz i rysownik żyjący na przełomie XV i XVI wieku. Do naszych czasów zachowało się kilka tysięcy jego projektów.

Projekt: CARLO FONTANA, plan Scala Regia w Rzymie, 1694 r.

Dobry malarz musi posiadać umiejętność malowania lub rysowania w taki sposób, aby obraz jak najwierniej odtwarzał trójwymiarowość. Musi więc ukazywać przedmioty i ludzi na płaskiej powierzchni z zachowaniem ich proporcji i wrażenia głębi. Dlatego każdy artysta powinien znać różne rodzaje perspektywy i umieć się nimi posługiwać.

Perspektywa linearna: PIERO DELLA FRANCESCA, *Miasto idealne*, ok. 1470 r., Galleria Nazionale delle Marche, Urbino, Włochy

Istnieje wiele rodzajów perspektywy, ale tylko kilka z nich stosuje się powszechnie. **PERSPEKTYWA ZBIEŻNA** (zwana też linearną, centralną lub przestrzenną) polega na malowaniu lub rysowaniu obrazu w taki sposób, że odbiorca ma wrażenie, iż przedmioty znajdujące się bliżej są większe, oddalone zaś – mniejsze. Innymi słowy – patrząc na obraz osobie wydaje się, że w miarę oddalania przedmioty zmniejszają się. To był najpowszechniej stosowany rodzaj perspektywy w malarstwie europejskim od epoki renesansu aż po XIX wiek.

Gdy oddalone od nas przedmioty lub elementy krajobrazu stają się coraz bardziej niewyraźne, zamglone, a ich kontury zamazane, jest to **PERSPEKTYWA POWIETRZNA**. W ten sposób artysta naśladuje

Perspektywa powietrzna: LEONARDO DA VINCI, *Mona Lisa* (fragment), ok. 1503–1506, Luwr, Paryż, Francja